

Kao što sam već rekao, drugi i veći dio Svjetskog kongresa sastojao se iz velikog broja koncerata koji su trajali od jutra do kasnih večernjih sati. Rekao bih prvo nekoliko riječi o omladinskim orkestrima koji su nastupili. Bilo ih je mnogo, ali na prvo mjesto stavljam bez ikakvog izuzetka Međunarodni komorni orkestar Kulturnog centra iz Grožnjana pod vodstvom profesora Igora Gjadrova, koji je pod vodstvom ovog izvrsnog pedagoga i umjetnika prezentirao u djelima naših i stranih skladatelja različitih epoha ne samo prekrasan i slušljiv ton, već i zamjernu razinu suvisle interpretacije. Istakli su se oboist Miha Nović, violinisti Martinčić-Jerčić i Zeljko Marasović na orguljama. Slijedio je komorni orkestar Glazbene omladine Sjeverne Rajne-Vestfalije iz SR Njemačke pod palicom iskusnog Karla Heinza Bloemeka s djelima Rossinija, Redela i Mozarta. Disciplinirani i tehnički spremni mladi glazbenici posebno su nas ugodno iznenadili divnom izvedbom *Treće simfonije* Luke Sarkočevića. Isto se ne bi moglo reći i za Orkestar beogradskih mladih filharmoničara, obiman po broju članova, ali tanahan po zvuku. Pod vodstvom Borislava Paščana orkestar nije bio dorastao da niti približno zadovoljavajuće izvede djela poput Brahmsovih *Varijacija na Haydnovu temu* ili Petu Beethovenu simfoniju koja je predstavljala preveliki zaloga za još nedozrele mlade svirače. Bilježim samo uspješni nastup flautista Ljubiše Jovanovića s Mozartovim koncertom u *D-duru*. Ugodno su nas iznenadili učenici i orkestar škole za glazbene talente iz Cuprije ne samo svojim pravilnim izborom djela, izvrsnim sviranjem i pravilnim pedagoškim pristupom, već za razliku od Beogradana, prezentacijom djela naših

Kineski umjetnik na 30. svjetskom kongresu omladine u »V. Lisinskom« u kolovožu 1979.

skladatelja, što je za ovaj internacionalni skup bilo i najvažnije. Posebno ističem izvrsnog violončelista Imra Kalmana koji nas je zadivio zrelom interpretacijom Bachove *Prve suite u G-duru* (to je ona sa svim plesnim zavrslamama i promjenama ritma i raspoloženja!). Komorni orkestar Konzervatorija iz Budimpešte je pokazao znatne mogućnosti, ali je bio dekoncentriran čudnim dirigiranjem Alberta Simona (takve manuelne egzibicije već dugo nisam doživio!). Bachov *Koncert za dvije violine u d-molu* s dosta krivih nota svirali su Tomas Major i Rita Jelínek.

Moram reći da je bilo mnogo grupa koje su izvodile svoju narodnu izvornu glazbu. Posebno ističem atraktivni nastup Grupe solista narodne glazbe iz Šangaja koji su nam na upravo virtuozan način izvodili

kinesku narodnu glazbu na starim narodnim instrumentima dodavši programu i nekoliko naših narodnih napjeva. Već spomenuti profesor Sorbonne Tran Van Khe demonstrirao je dio tradicionalne vijetnamske glazbe, dok je gitarist Francis Bebey na gitari nastojao dočarati efektne i zagonetne zvukove crne Afrike. Pojavila se i Vokalno-instrumentalna grupa Glazbene omladine iz Tunisa sa svojom narodnom glazbom, dok je Foklorna grupa iz Grčke i plesom demonstrirala svoj nacionalni melos. Slično je učinila u švedska folklorna grupa upoznavši nas s folklorom iz udaljenih krajeva Švedske, dok su naši narodni umjetnici Husref Said i guslar Mirko Matković demonstrirali na starim instrumentima bogatstvo našeg narodnog melosa. Lijep uspjeh kod publike postigla je i Instrumentalna folklorna grupa »Muzikas« iz Mađarske i Ansambl tradicionalne glazbe iz Južne Koreje. Od nastupa zborova treba istaknuti atraktivni nastup poznatog »Collegiuma musicuma« iz Beograda pod vodstvom Darinke Matić-Marović posebno s djelima domaćih skladatelja i simpatično upoznavanje vokalnih skladbi turskih skladatelja u izvedenju Omladinskog mješovitog zbora iz Ankare s dirigentom Muzofferom Arkanom. Akademski pjevački zbor »Ivan Goran Kovačić« pod vodstvom dirigenta Vladimira Kranjčevića, koji kao da je aboniran na nastupe na ovakvim manifestacijama, nije ni sastavljenim programom, a niti prezentacijom a cappella pjevanja, dostojno reprezentirao vokalno skladanje jugoslavenskih naroda i narodnosti. Šteta!

Od ogromnog broja komornih i solističkih koncerata ozbiljne glazbe istaknuo bih izvanredni koncert slovenske umjetnice na flauti Irene Grafenauer uz glasovirsku pratnju Acija Bertoncelpa na kojem je ova darovita umjetnica još jednom potvrdila svoju virtuoznost i poznavanje stila izvedenih skladbi, zatim nastup Kvinteta limenih duhača »Kupros« iz Belgije, koncert vokalnog kvinteta »Lamentabile consort« iz Švedske, nastup Novog praškog trija iz Praga, izvrsnog ansambla udaraljki iz Barcelone, koncert već renomiranog mladog guslača Gottfrieda Schneidera uz glasovirsku pratnju Ranka Filjaka i još nekoliko koncerata koji su označavali solidan prosjek. Bilo je i razočaranja koja su se utopila u općem visokom nivou izvođenja mladih umjetnika. Registrirajmo i nastupe naših ansambala za staru glazbu: beogradskog »Renesans« i zagrebačkog »Universitas studiorum Zagrabienensis« od kojih mi se ovaj puta više dopalo izvođenje i program onog prvog. Pri samom kraju Svjetskog kongresa nastupila je fenomenalna Lenjingradska filharmonija izvođeci pod vodstvom znalčkog i elegantnog dirigenta Aleksandra Dmitrijeva *Simfonijski stavak* Stanke Horvata, *Petu simfoniju* Čajkovskog i *Treći koncert za glasovir* s čudesnim pijanistom Vladimirom Krajinjevom.

Siniša HRESTAK

RANA GLAZBA SREDOZEMLJA

U mnoštvu festivala koji tokom ljeta preplavljaju jadransku obalu, malo ih je uspjelo jasno izdiferencirati svoj lik. Izdvojiti možemo tek dva: *Osorske glazbene večeri*, te zadarske *Muzičke večeri u Donatu*. Posvećujući svake godine festival jednom liku hrvatske glazbe, osorski nam festival redovito pretresa po savjesti, upozoravajući nas na nedovoljno prisutne skladatelje u našoj muzičkoj praksi (Jarnović, obitelj Sorkočević). *Večeri u Donatu* zakoračile su nešto dublje u povijest muzike; od ljeta 1975. redovito se organizira tematski dio festivala posvećen predrenasansnoj, renesansnoj ili ranobaroknoj glazbi. Ove godine od 29. srpnja do 7. kolovoza u crkvi sv. Donata i u klastiru franjevačkog samostana zvučala je *rana glazba Sredozemlja*.

Počelo je s geografski nama najudaljenijom glazbom. Ansambl *Alia musica* iz Milana izveo je neprenatenciozno, vedro, ali i krajnje profinjeno iberske cikluse iz 13. stoljeća *Le Cantigas de Santa Maria* i *Le Cantigas de Amigo*. Drugi koncert prošao je također

pod znakom talijanskih umjetnika. *Quintetto polifonico italiano* izveo je niz od 46 lauda iz 13. stoljeća sačuvanih u zborniku *Laudario di Cortana*. Uz to ovaj ansambl velikih muzičkih kvaliteta uvrstio je u program i popijevku *Dies est laetitiae* iz Antifonara zagrebačkog biskupa Osvalda Thuza. Sljedeće večeri zadržala publika doživjela je jedan od vrhunaca ovogodišnjeg festivala. Bila je to izvedba pastirske igre *Jeu de Robin et Marion*, jednoga od najpoznatijih trubadura 13. stoljeća Adam de la Hallea. Iskrenost, naivnost i neposrednost igre *Ensemble Perceval* rezultirala je šarmantnom predstavom u kojoj nije smetala poneka muzička nedorečenost, jer i tako se treba pitati da li su srednjovjekovni jongleuri bili prvorazredni muzičari.

Višestoljetna prisutnost Arapa u Evropi ostavila je traga i u glazbi. Od početka srednjeg vijeka do kraja renesanse »istočnjački« utjecaj je prisutan u glazbi gotovo cijele Evrope. Zbog toga ni ovaj tematski blok nije mogao ostati bez prikaza arapske prisutnosti u srednjovjekovnoj glazbi zapada, što je pokušao francuski *Universal music ensemble*.

Približavajući se kraju festivala, izvedbe hrvatske glazbe su se umnažale. Stalni gost Zadra, vokalni ansambl *Pro cantione antiqua* iz Velike Britanije uz sudjelovanje Timothyja Walkera na lutnji i *The English Consort of Viols* izveli su ove godine 10 ricercara i frottola Franje Bosanca, te po prvi puta nekoliko djela iz pretpotresnog Dubrovnika. Bio je to u transkripciji dr. Miha Demovića madrigal *Vaghe ninfe* Vincenza Komnena i šest madrigala i jedan instrumentalni ricercar Lamberta Courtoysa. Posebno treba pozdraviti da je ova djela ansambl snimio i za treću gramofonsku ploču Muzičkih večeri u Donatu, što predstavlja kvalitetan doprinos našoj diskografiji. Završna večer pripala je zagrebačkom ansamblu *Universitas studiorum Zagrabienis* koji je priredio retrospektivu glazbe jugoslavenskih naroda od 12. do 17. stoljeća.

Osim tematskog djela ove godine nije bilo koncerata, što je posljedica škrtnih financijskih sredstava. Ipak su održane priredbe pokazale da Zadru festival nije nepotreban. Zanimljivost koncerata potvrdila je publika koja je redovito u potpunosti ispunjavala prostore.

Z. BLAŽ.

KONCERT U ĐAKOVAČKOJ KATEDRALI UZ »VEZOVE«

»Đakovački vezovi« nastoje uz revitalizaciju izvornog pučkog stvaralaštva i njegovanje prvenstveno slavonskog folklor, djelovati i na podizanju glazbenog ukusa svoje sredine. Tako već nekoliko godina priređuju i koncerte ozbiljne glazbe. Ove godine u impozantnoj Stossmayerovoj katedrali ponovo je održan vokalno-instrumentalni koncert uz sudjelovanje zagrebačkih umjetnika Nade Puttar-Gold, Branke Beretovac i Željka Marasovića, te nastup domaćeg KUD »Sklad« s dirigentom *Vinkom Brezovarom*.

Domaći su pjevači i otvorili koncert, izvevši vrlo dobro nastudirane skladbe Brajše-Rašana, Wendlera i Griesbachera. Koncert sakralnih djela a cappella pokazao je da pjevački zbor »Sklada« djeluje vrlo ozbiljno, marljivo se priprema, da ima lijepih glasova (premda ne svih u podjednaku omjeru) i da Brezovar umije interpretativno i stilski dotjerati svaku kompoziciju do vrlo visoke razine.

Nada Puttar-Gold pjevala je duhovne skladbe Händela, Pergolesija, Stradelle i Gounoda (popularnu »Ave Maria« prema Bachu što je bila najbolje primljena točka večeri), te u duetu s *Brankom Beretovac* dva dueta iz *Stabat mater* G. B. Pergolesija. Zadivljuje još uvijek velika svježina glasa te istaknute pjevačice, koja očito umije racionirati, a osim toga od uvijek je bila uzor solidna života i umjetnice koja nadasve savjesno pristupa umjetničkim zadacima. Branka Beretovac izvela je uz orguljašku pratnju djela

Mozarta (nadasve lijepo otpjevan *Agnus Dei*) i Händela, predstavivši se Đakovčanima i brojnim gostima (ne mali broj došao je na koncert iz Osijeka) kao pjevačica velike ozbiljnosti, lijepa glasa nadasve pogodna za ovakve akustičke ambijente kao što je prekrasna lađa katedrale i zacijelo lijepe budućnosti. *Željko Marasović* vrlo je pouzdano surađivao za orguljama s obje pjevačice, a kao solist izvodio djela J. S. Bacha, Luboša Sluke i Franje Dugana st.

A. R.

KONCERTNI ŽIVOT OSIJEKA U PRVOM DIJELU SEZONE 1978/79.

Koncertnu sezonu 1978/79. otvorio je i »neslužbeno« i »službeno« isti umjetnik: orguljaš *Andelko Klobučar*, na obnovljenim orguljama osječke župne crkve sv. Petra i Pavla. Prvi, »neslužbeni« koncert održao je 10. rujna 1978. (o tome vidi поблиže *Sv. Cecilija* 4 — 78, str. 117), dok je otvorenje redovne koncertne sezone (s predviđenim nizom od 12 koncerata) imao na istim orguljama 18. rujna. Vrijedi istaći da su na tim koncertima izvedeni posve različiti programi, te da je oba puta posjet bio vrlo dobar.

Na dan 5. listopada u dvorani Muzičke škole »Franjo Kuhač« nastupio je pijanist iz Zagreba *Emin Armano*. Od svog posljednjeg nastupa u Osijeku, taj je umjetnik vidno napredovao i koncert mu je bio vrlo vrijedan prilog glazbenoj sezoni. Interpretirao je djela D. Scarlattija, Bach-Brahmsa, te *Slike s izložbe* M. P. Musorskog.

Pijanisti iz Austrije *Karlheinz Donauer*, *Doris Wolf*, bas *Günter Lackner* i *flautist Gottfried Hechtel* izveli su 17. listopada »Šubertijadu« kao komemoriranje 150. obljetnice smrti Franca Schuberta. Koncert je bio u pravom Schubertovu duhu, odlično posjećen (što kod takvih priredbi u Osijeku baš nije čest slučaj), izveden na doličnoj visini. Najdublji dojam ostavili su perspektivni pjevač Lackner i vrstan pijanist Donauer.

Moskovski ansambl »*Madrigal*« pružio je 26. listopada pravu »muzičku poslastivu« izvodeći u prvom dijelu koncerta starorusko crkveno pjevanje, u drugom renesansne talijanske i engleske skladbe. »*Madrigal*« je specijalizirani ansambl visoka ranga, sa sjajnim vokalnim i instrumentalnim solistima, među kojima valja posebno istaći sopran *Lidiju Davidovu*.

Sovjetski pijanist *Aleksandar Slobodjanik* izveo je 17. studenoga koncert s djelima svojih zemljaka (Skrjabin, Stravinski) i Chopina. U večeri koja je cijela bila na visokoj razini, posebno ističemo transkripciju samog autora njegova baleta *Petruške* za klavir. Posjet ponovo vrlo dobar.

Dugi put gostovao je Osijeku, ali prvi put u redovnoj koncertnoj sezoni, mlada naša »pijanistička nada«, *Ivo Pogorelić*, student Konzervatorija »Čajkovski« u Moskvi. Na koncertu 27. studenoga interpretirao je djela Haydna, D. Scarlattija, Skrjabina i Schumanna. Za tog tek 20-godišnjeg pijanista nema tehničkih problema, niti interpretativnih teškoća, njegov je virtuoziitet prirodan i stavljen u službu viših zamisli: građenja bogata tonskog svijeta koji su autori zamislili, na način koji autore ne iznevjerava, ali koji kazuje da Pogorelić želi (i uspijeva) biti svoj. On je zaista pijanist koji mnogo obećaje, ali već i sada mnogo daje.

Ponovo je komemorirana obljetnica Schubertove smrti na dan 11. prosinca, koncertom bečkog »*Franz Schubert kvarteta*«. Mladi muzičari (svi ispod 30 godina) vrlo su nam impresivno prikazali isječak iz najbogatijeg dijela stvaralaštva F. Schuberta za gudačke kvartete, taj najbolji tumač intimnih misli autora. Izveli su *Gudački kvartet u a-molu* op. 29 i *Kvartet u G-duru* op. 161, djela koja dijeli cijelo jedno razdoblje i koje je svako za sebe snažan dokument u razvoju svog autora. Kvartet je kao cjelina ostavio snažan dojam, a ako bi se moglo koga izdvojiti, tada je